

**Några ord, yttrade i bref till en vän från
en åskådare wid afrättsplatsen när den
riksberyktade brottslingen, mördaren och
sjöröfwaren Johan Anderszon Flatås, den 11
augusti 1824 wid Kärra gästgifware**

Göteborg
1824

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Några Ord,

uttråde i bref till en vän
från en åskådare wid afkräftsplatsen
när den riksberöftade brottslingen,
mördaren och sjöröfwaren

Johan Anderfson Flatås,

den 11 Augustii 1824 wid Kåra Östf. iswaregård
undergick sitt dödsstraff.

„Du som i lyckans famn ej någons råna fött
„Den branta tränga väg emellan nåd och brott;
„Med ordret bröst du ser den ängerqualde gråta;
„Om ingen swaghet fanns, hur kunde Gud förlåta?
„Barbar! hur ofta du en lifte dömma plade
„Ede sel, som att begå, du alltför modlös är?
„Å! då till men'skans qual sig jord och himmel para,
„Skall ej sin liles tröst, skall hon des plåga vara?

Östherberg,
tryckt hos L. Torbjörnson, 1824.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

5712 S. UNIVERSITY AVE.

CHICAGO, ILL.

U.S.A.

RECEIVED

APR 15 1954

PHYSICS DEPARTMENT

5712 S. UNIVERSITY AVE.

CHICAGO, ILL.

U.S.A.

RECEIVED

APR 15 1954

RECEIVED

APR 15 1954

Det är förbi min wän! Jag har följt den olycklige Flata's de sista stegen af hans jordiska bana. För några få timmar sedan hade hans jemmer en ända. Det länge wäntade öfverflaget från en molnfull himmel är dock i selskiva werket icke bättre än det owäntade. Åh! nej, tweriom. De olyckor dem wi tydligen förutse utan att på minsta wis kunna förkomma, äro alltid tusende gånger wärre, tusende gånger mera förkrossande och plågende än de som oförmodadt öfverfalla den döblige.

Åh! min wän, jag stod bredvid när portarne till de dystra fångelsekwalfwen öppnades. Nu nalkades hans sista timma. Snart skulle ett hugg från den blixtrande biten ända hans lif tillika med hans plågor. Han gick lugn till döden; ty ehuru stor brottling han än war, war han dock öfwerlygad om, och en inre känsla sade honom att han för Jesu Christi skull wunnit nåd hos Gud. Han war öfwerlygad om att Guds barmhertighet går wida öfwer allt hwad wi tale eller tänke. Nu står han inför hans domstol. O! min

wån, det är dock en förfärlig, en outfärligt förfärlig tanke, när man på allvar besinnar att man inom några ögonblick icke mera är till, att efter en liten stund swärfvar wår själ i anderwerlden och wi stå midt i de öddas rike. Sålunda och, min wån, ett ögonblick i samma betägenhet. O! Ewige Gud hwilka känslor wakna icke?

Der inne förrinna
 Tibernas strömmar
 Och tingen försvinna
 I tomhetens drömmar.

Jag tycker en sådan olycklig stulle vara färdig till att ropa:

Begynnen o! Sjöfärer
 Den swindlande dansen,
 Jag känner, jag bära
 Den wackmogebransen.
 Mitt hufwud hur doswadt
 Med yrfel troloswadt;
 Ut! när blir det slutadt
 Ut! när får det ro?
 På galghacken lutadt,
 Der gästarna bo.

Ut! min wån, jag har sett en fastig syn, en syn som stulle kunna staka till och med det hårbaste tigerhjerta. Dock jag will försöka att sansa mig; Ja,

Jag vill och jag måste göra det; ty jag har wigtiga saker att säga dig innan jag lemwar staden. Flata's, den olycklige Flata's, har under hela sin lifstid warit olycklig. Jag kände honom äminstone något. Sjelf förbröd, har han sedan förbröt andra. Han har hoppat brott på brott. Han har warit swag, och tro mig! det äro alla menniskor.

Sa! Ewige! Allsmåttige Gud! hwad denna warelse som du skapade efter ditt beläte i farans och frestelsens slund är swag. Medslagna och rådbösa i moigången, hbgmodige och stolte i medgången, förlite wi oss på en inbillad styrka, som wi i selskwa werket icke äga. Wi lifne wandraren på Besenius. Likasom han, irre wi glade på afgundens blomsterbrådar, och förgåte att ett helwete brinner under våra fötter, och att det endast är några alnar dit. Wi förgåte att det minsta fessleg gör oss för ewigt olyckliga. Wi förgåte att wi bewakas af mäktiga fiender, som på alla sidor fringswärfwa oss, och gifwa allt på våra minsta rörelser. Modigt fatte wi på det swalande werldshafwet vårt roder. Utan sorg lemna wi de lugna, oskyldiga dalar, som sett oss födas; men passionernas förfärliga storm uppstiger. Lidelsernas fluskar öppnas. Häftrigt brusar blodet i ådrorna och elden i vårt hjerta brinner. Wi följe med strömmen, och landet aflågsnar sig. Wi inse försent wår dars

aktiga förmåtenhet. Himnulen mörknar, bbljorna rafa och åfforna ryta. Wi sköle rädda oss, men för-
 gifwes, då all räddning är omböjlig. Det bräckliga
 skeppet sönderslås mot klippans branter och wi upps-
 flutas af vågorna.

Åh! omj menniskan ändå i tid wille betänka att
 en gjord gerning aldrig kan blifwa ogjord. Den för-
 senna ångrens tårar äro alltid fruktbäsa, och likwäl
 gifwes på jorden ingen ting som är så bittert som
 dessa tårar, O! du som står, se till att du
 icke faller. — Men njutningen är så lif, syn-
 den så lockande, tillfället så nära, och straffet så långt
 — långt borta, och derföre stupar den ene efter den
 andre ned i djupet, och står sedan med fallna händer
 och predikar för sitt olyckliga slägte om brottlighet
 och ånger. Så darrar den unga flickan i sin försör-
 rares armar. Se hon har en wigstäl i sin hand.
 I den ena ligger Pappas förmaningar på dödsbän-
 gen, Mammas trogna råd och moderliga tårar, Pre-
 stens gudomliga tal wid första Nattwardsgången, der
 ligger Religionen med hela sin öfwerjordiska styrka.
 I den andra deremot ligger smickret, sáfångan, in-
 billningskraften, nyssfenheten, guldet, wällusten och
 alla det unga blodets spelande passioner, Swillken-
 dera winner? O! I usle moralister, sen I icke hur
 Ödra skypubblor flyga upp i lusten.

Äf alla de warelser som lefwa på detta jordlot, finnes ingen som är olyckligare än menniskan. Swart man skäddar ser man bdest slafwar gråtande sitta på hoppets graf. Swarfbre wandra dessa tröskidsa warelser med ådbande ågon, med sänkta hufwuden, med darrande händer, med förblidda hjertan och slämtande bröst? Menniskan, hon som på förnustets ljus kan höja sig öfwer skapellen och i helighetens lagar söka sin bestämmeelse, i deras lydriad sin lycksalighet, hon är döa den aldrauslaste utaf dem alla.

Swad är orsaken? Den, att hon icke följder sitt förnuff och icke lyder sitt samwete. Ödliche! will du känna orsaken till de otycker öfwer hwilkas tyngd du klagar, så so söka blott i djupet af ditt eget hjerta.

Telet ligger icke hos Gud utan hos oss sselfwa. Skaparen öpnade för oss i naturens riken oräkneliga källor till glädje och tillfredsställelse. Hela naturen talar om hans godhet. Den kan läsas på det skjerns beströdda fästet, på den gräsbeklädda jorden, i flodens böljor, i wärens blommor och i höstens skördar.

Swad är således orsaken till vår klagan, vår sänner och vårt elände?

So! orsaken är den, att wi antingen icke bruke, eller ock missbruke de krafier Skaparen förlänat oss.

Lätom oss afträkna alla dem som förtäras utaf

af sundsfukare; och som anse sig olyckliga, endast derföre, att Förspnen i sin wisshet sunnit för godt att tilldelat andra ett högre mått af det jordiska goda, afräknom alla dem, som genom sselförwällade olyckor kastat sig i eländets famn, äfwen alla dem som genom laster och brott förverkat sin frihet och förspilt sin lycka, och alla dem som genom wälludens utwäfningar besflädat sin ära, förderfwat sin hellsa och förtortat sitt lif, äfwen alla dem — — — — — dock hwem kan utpräflna dem alla.

Wisertigen minskas icke härigenom beloppet af det menstliga eländet; men rättwisan af menstlighetsens klagan skall likwäl häraf förlora en anseelig del af sin tyngd.

Men från en werld så danad som den wi bebo äro sorger och olyckor ofskiljaktiga. De äro infödingar i förgångelsens rike. Utan denna wisia blandning af sorg och glädje, af lycka och olycka, skulle war werld icke wara hwad den är: ett pröfwings- och beredelses tillstånd. Åh! nej, Sorgerna klydra denna werld den. Äfwen i sselfwa lyckans dagar, äfwen i sselfwa glädjens stöte följa de oss tätt i spåren. Men har då den fader hwars godhet och mildhet hela den lefwande och döda naturen bewittnar, har han lemnat menstligheten utan tröst i dessa ögonblick då molnen stöka sig öfwer våra hufwuden och då qwalen sönderfarga

våra hjertan? Nej! nej. Sen blott på hellska naturen och I skolan finna ordttvisan af att hysa misströstan till Försynen. Gud är allsmågtig. Han vill och kan hjälpa. „Han utser tiden att hugswala. „Han sticker nog hwad nyttigt är, Hwad wi af troset hjerta tala, Det märker straxt vår fader får; „Så kommer Gud förån wi tro, Och skänker hugswad, tröst och ro. Tänk ej uti en motgångstimma, „Allt du af Gud förgåten är, Snart sänker sig en morgondimma, Och nyttan den i skötet bär. Allt lyder ju den högstes lag, Och plågan self hör upp en dag.“ „Den högstes högsta hand kan all ting förwandla.“ Ja! „Han förwandlar tider och stunder.“ Och „Den sig förtrot i Herrans hand, Hört bygger ej på löjan sand.“ O! Du som under din sinärta till himmelen höjde ett tåradt bga, Hör du icke ur de brynade molnen tröstens röst som klingade Hufvare än Davids strängaspel under Sauls själakval? Men nej! det är synden som skiljer människan ifrån Gud, det är ångren och omvändelsen som skall återleda henne tillbaka.

Sag hör klockan slå. Sag kan omhöggt upphöra att tänka på den halshuggne. Nej! Herre Gud, hvaru hemsta hafwa icke mina känslor blifwit, genom den försträckliga scen, till hwilken jag varit ett wilstne. Då klockans ljud, frambrytande genom den azure

färgade rynden, hinner till min bronhianna, ifrån de gråa Tempeltornen, är det Majom om jag hörde en Ängel ropa ifrån Skyarne: Sista timman har slagit för Flatås. Åh! Åfwen för dig min wån! och för mig skall en gång den sista timman slå. Ja! en gång skall den slå för oss alla.

O! Ewige, Allsmåttige Gud! hwad denna waresse se är swag, denna waresse som du skapade efter ditt betåte. Under lifwet äro wol ett rof för förtalens tungor, efter döden ett rof för maskens.

• Dock jag förwillar mig, tillbaka till hufwudsaken!

Wi lefwe i ett tidehwarf, hwars life werlden aldrig någonsin har skadat. Wi hafwe sett fördesmannens fält och åkrar wattnade af hans egna söners blod. Wi hafwe sett Altaren störtade och Tempelen grufode. Wi hafwe sett städerna utplunderade och byarne förhärjade. Wi hafwe sett de högsta palats jemnade med den jord som tjente dem till grundwal. Wi hafwe sett hela rikens lycksalighet förstödas och oräkneliga medborgares sällhet begrafsas under deras ruiner. Wi hafwe sett Landtmännens lior omsmidas till swärd, och blodströmmar fringslyta den boning, der fördom öfwerstöddet war idoghetens belöning.

Swem utom den Allwetande känner det tillkommande? Kanste sträcker sig en öfödd ledia emellan

Altaren och Throner, emellan Stott och Palatser, och om den en dag brister, wel då dem som träffas utaf spillroina. Wänd hgonen åt östern och western; hwad ser man? All! båda äro blodade, härjade och öfblade.

Hwad är orsaken?

Jo! jag känner den, och skall också öppet säga den. Orsaken är synd, gudlöshet, otro och gäckeri med himtens lära. Öförgångliga äro Salomons ord: „Synden är ett folks förbedärf.“

Men I mine älskade Landsmän! I Sveriges Snnwänare! I som ännu bon i fridens lugna bygdor, och ännu lefwen under Edra trygga tak, I som nu åter från de mogna de fälten utan fara inhämtat de öfblidar, hwilkas frökon I ärft af Edra förfäder, och som skyddas af en Konung, hwilken endast i Eder sällhet söker sin egen; behjerten dessa sanningar! Jag beder Eder wid alla Himlars Gud behjerten dessa sanningar! De slå skrifna på slagfältet med Edra utländska trosförwandters blod, och I kunnen läsa skriften widstenet af de lägor som förbränna Edra bröders boningar.

Dock, hwart swärfvar jag nu åter? Mina känslor öfwerflöda så att jag icke alltid kan styra deras utbrött. All ting har sina öfblidar, och Gud låter

icke gäcka sig. Swär är snärtan och hård
är plågan; men den blir alldeles obräglig då samve-
tet hwissar: Det är din ondskas skull att
du så plågad warder.

Ännu en gång: Gud låter icke gäcka sig:

Men här lefwer menniskan alldeles så, som om
ingen Gud wore. Hwær och hwälfwer sig den blåa
himmelen och under oß den gröna jorden. Man lef-
wer och går obekymrad. Man hastar ifrån den ena
njutningen till den andra. Man försör sin egen tilli-
ka med otoliga andras sällhet; och man glömmet
desa orden: För allt detta skall du göra
rätenskap på domedagen.

Den, hwars laster endast göra honom self olyck-
lig — — — Nå wäl! Det kan ju aldrig blifwa
min afgift att taga brottets försvar; men föliderna
af hans gerningar dö då ännu stöne med honom, och
på andra sidan grafwen må han stå eller falla inför
den Gud, som känner våra tänkesätt och försvar
våra hjertan.

„Men den, på hwars graf de försördas jemmer-
„fri genljuder, den hwars minne förbannas af ett
„släkte som aflades i synden och som föddes till eländ-
„det, den på hwars stegel i stället för daggens perlor
„endast falla de mördares hjertblodsdroppar, blandade

„med enfors och värnlösa barns jemmetårar, den
 „hwars dödsbädd hämndens andar, liksom midnattens
 „spöken, hotande kringsvärfva och måla med fasan
 „färgor, för hans uppstrända inbillningskraft, de föra
 „fräckligaste bilder af den tid som väntar honom på
 „andra sidan grafven, och hwars outslägliga bitterhet
 „hans samvete redan anar; store Gud! hvem är
 „väl mera olycklig än han? och hvem förtjenar väl
 „mera att vara det?“ Och en ibland dessa olycklige
 är den, hwars halsbuggning jag i dag äskadat.

Men allt detta betänka icke människorna, och ders
 före går det också som vi skåde alla dagar. Förgäf-
 wes ropar en röst ifrån himmelen, förgäfwes ropar
 en röst ifrån templet, förgäfwes ropar en röst ur
 djupet af vårt eget hjerta. Brottet begås ändå, och
 sbliden? — Ja! den blir den wanliga, ånger och
 tårar, bara ånger och tårar, samt slutligen
 straff och förnedring.

Ät! mitt hjerta swallar, min inbillningskraft står
 i läga. O! jag önskar att jag i detta ögonblick stode
 framför en mängd ynglingar; jag önskar att min röst
 kunde dundra högre än åskans bakstamma deruppe i
 molnen; då skulle jag bättre än den bästa Prest för-
 klara det Bibelspråket: „Tänk uppå din Skapare i din
 „yngdom, före än de onda dagar komma, och ärens
 „nalkas, om hwilka du warder sägande: De behaga mig

„intet. Fruktia Gud och håll Hans bud, ty det böree
 „alla menniskor till; ty Gud skall hafwa fram alla
 „gerningar för domen; ja! och de der fördolda äro,
 „ehwad de äro goda eller onda.“

Jag skulle öfwerlygga dem derom att det första
 steget på lastens väg alltid är det sista på lycksalig-
 hetens.

Stys för det första steg du tar på lastens bana,
 Det andra följer snart, och för'n du dig betänkt
 Så är ditt bratt för dig en oundwiltig wana,
 Och du — — — — i lastens afgrund sänkt.

O! mine medborgare, behjerten mina ord: Frukt-
 ten Gud, och hållen Hans bud; ty han förolämpas
 aldrig ostraffadt och wapen brista honom aldrig. De
 hwalf, — — de mörka hwalf der de swarta sudos-
 marne ligga förwarade, dessa hwalfwen kon han öpa
 na; ty Han, just Han, och ingen annan har nycklara-
 ne i sina händer. Haglets magaziner äro ännu icke
 öppna, och framför hans fötter ligga åstorna och blixten.

Jag kände den olycklige Flatås personligen, och
 jag känner hans belliganswärda maka. Åh! denna
 öfkyldiga waresse har icke delat hans brott och hon
 borde ej heller dela hans misshöden. Jag har föresatt
 mig att gå till henne, och för henne utlägga förelä-
 ringen öfwer denna vers:

Förtro den, Gwige din lyckas alla vägar,
 Låt honom leda dig, som modren leda plågar
 Sitt barn, som ännu ej lärt styra foten rätt,
 Och hoppas på hans hjälp, han gör din vandring lätt.

Jag har selt personligen talat wid Gladäs, och
 underrättat mig om de första stegen af hans ungs-
 doms bana. Kan du gifva hwad det war som först
 har förfört honom? — Fritänkeri, endast fritänkeri.
 Han blef förförd och sedan har han selt förfört andra.

Förbannom denna tro, i lastens kulor när
 Mer härjande och grym än Alexanders swärd;
 Ty segrar den en dag, så båkwen 3 Nationer!
 Och darren Konungar! på Edra högga Throner.
 Och swepen deras glans i nattens swarta drägt,
 De darra för en wind, de falla för en slågt.
 Förbannad ware du, som fräckt och grymt försmåder
 Den tro, den dina tro, som tröstat dina fäder,
 Som tröstar än i dag så mången dygdens wän,
 Och då hans bga slus utslåter himmelen.
 We! dig olycklige, i lifwets sista timma,
 Din hoppets stierne släcks, dränkt i förtwiflans dimma,
 Och endast hämnens blirt med sasa lysar opp,
 En dycker framtids rymd, en lastfull lefnads topp.

Men ad! är det icke än i dag som Profeten Esaias
 vedan sade på sin tid: Herra! Ho tror w ä v

predikan? Ja! o Ewige Gud, Ho tror w ä
predikan?

Glatås gick till dden med en slätsforke, som
skulle hafwa hedrat en hustru. Jag will icke säga att
jag hbgaktar den; men jag kunde verkligen icke annat
än beundra den. Man tänke sig blott ett ögonblick
i samma belägenhet. O! i dessa ögonblick, då — då
när hddeln höjer den blirtrande bilen, när halsen blöta-
tas, när spikarne, — de slipade spikarne framtagas,
när stupstocken står färdig, när de ryssiga steglen wisas
sig för ögat, när hädet bindes på hufwudet, — — —
Å! den som ännu har så mycket slätsstycka kvar
att han i dessa ögonblick icke swigtar, — tro mig! —
han erfår i sanning Christna Religionens kraft.

O! synden, synden fritt, jag kan det ej förbjuda;
Men när J dansen om, så låten alltid ljuda
J brat denna röst, som ständigt höras bde:
„Betänk din ändalyckt, O! men ssa hwad du gör!“

Betänk den bleka ddd, som skiljer kropp och själen,
Schwart du än går hän så går han med i hälen,
Sch kansle snart för dig den fissa timman står,
Sch för'n du dig betänkt du för Guds domstol står.

www.books2ebooks.eu